

Sygn. akt *IV U 610/17*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 września 2017 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Jolanta Krzywonos

Protokolant: st. sekr. sądowy Maria Misiuda

po rozpoznaniu w dniu 14 września 2017 r. w Rzeszowie

sprawy z wniosku A. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J.

o emeryturę z tytułu pracy w warunkach szczególnych

na skutek odwołania A. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J.

z dnia 13/04/2017 r. znak (...)

I. zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. z dnia 13/04/2017 r. , znak: (...)w ten sposób, że przyznaje A. S. prawo do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych poczynając od dnia 15 marca 2017r oraz ustala brak odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. na rzecz A. S. kwotę 180 złotych / słownie : sto osiemdziesiąt/ tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt: IV U 610/17

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 14 września 2017r.

Decyzją z dnia 13.04.2017 r. znak sprawy: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, odmówił wnioskodawcy A. S. prawa do emerytury.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że przedłożone do wniosku z dnia 3 kwietnia 2017 r. dokumenty nie mają wpływu na zmianę wcześniej podjętej decyzji odmownej z dnia 3 grudnia 2014 r. oraz z dnia 23 lipca 2015 r. w sprawie zaliczenia okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od 14 marca 1973 r. do 5 listopada 1975 r. W dalszej części uzasadnienia organ wywodził, iż doraźna pomoc w wykonywaniu typowych obowiązków domowych zwyczajowo wymaganych od dzieci jako członków rodziny rolnika nie stanowi stałej pracy w gospodarstwie rolnym zaliczanej do stażu ubezpieczeniowego. Zdaniem organu rentowego niewielki obszar gospodarstwa 0,71 ha wyklucza przyjęcie, że wnioskodawca wykonywał pracę w gospodarstwie rolnym rodziców stale i w wymiarze znaczącym dla funkcjonowania

tego gospodarstwa. Powyższe w ocenie ZUS potwierdza również fakt, że oboje rodziców wnioskodawcy pracowali zawodowo w pełnym wymiarze czasu pracy, co dowodzi, iż wymiar pracy w gospodarstwie rolnym, w tym ilość zadań w codziennym obrządku zwierząt pozwalał im na podjęcie pełnoetatowego zatrudnienia.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył A. S. wnosząc o jej zmianę i przyznanie mu prawa do emerytury. Uzasadniając odwołanie wnioskodawca podkreślał, iż w czasie uczęszczania do szkoły podstawowej i po jej ukończeniu zamieszkiwał wraz z rodzicami Z. i T. S., którzy byli rolnikami posiadającymi gospodarstwo rolne o powierzchni 0,71 ha. Po ukończeniu szkoły podstawowej nie kontynuował żadnej dodatkowej nauki, a to z uwagi na konieczność wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym. W dalszej części odwołania wnioskodawca wskazywał na zakres prac jaki wykonywał w gospodarstwie rolnym rodziców. Pracował tam po 12 godzin dziennie, a w czasie żniw nawet dłużej.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. wnosił o jego oddalenie podtrzymując twierdzenia zawarte w zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

A. S. urodził się (...). Nie jest członkiem OFE.

W dniu 3 kwietnia 2017r. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych wniosek o emeryturę w wieku obniżonym ze względu na wykonywanie przez niego pracy w warunkach szczególnych. Zakład jednak po analizie przedłożonej dokumentacji w dniu 13 kwietnia 2017r. wydał zaskarżoną decyzję, którą odmawiał wnioskodawcy prawa do emerytury wobec braku wykazania wymaganego ogólnego stażu ubezpieczeniowego w wymiarze co najmniej 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

Dowód : dokumentacja w aktach organu rentowego

Okolicznością bezsporną w niniejszej sprawie było legitymowanie się przez wnioskodawcę A. S. ponad 15- letnim (22 lata 7 miesięcy 5 dni) okresem pracy w warunkach szczególnych.

Wnioskodawca w okresie od 14 marca 1973 r. do 5 listopada 1975 r. pracował w gospodarstwie rolnym rodziców. Gospodarstwo to położone było w N.. W spornym okresie miało ono powierzchnię 0,71 ha. Hodowano w nim wówczas krowy, świnie, barany, kury i króliki. Rodzice wnioskodawcy w spornym okresie pracowali zawodowo. Ojciec pracował w systemie zmianowym na kolei w N., matka natomiast świadczyła pracę w gospodarstwie w N. Wnioskodawca miał trzech braci. Starszy T. w spornym okresie przebywał w S., natomiast młodszy brat W. uczęszczał wówczas do szkoły górniczej w J.. Najmłodszy brat wnioskodawcy urodził się w (...).r., opiekowała się nim babcia. Wnioskodawca po ukończeniu szkoły podstawowej nie kontynuował nauki decydując się na pracę w gospodarstwie rolnym rodziców. Dopiero 6 listopada 1975 r. podjął pracę zawodową. Pracując w gospodarstwie rolnym rodziców wykonywał prace przy zwierzętach domowych oraz przy pracach na roli. Do obowiązków wnioskodawcy należało praca w oborze np. wywożenie obornika, dojenie krowy, wypas baranów, karmienie świń oraz praca przy uprawie roślin np. sadzeniu i zbiorze ziemniaków, sianiu i zbiorze zbóż. Pracował dziennie od 4 do 12 godzin a niekiedy dłużej. W tym okresie wnioskodawca był na utrzymaniu rodziców, mieszkał i żywił się razem z nimi.

Dowód: dokumentacja w aktach organu rentowego w tym zaświadczenia Wójta Gminy N. z dnia 3 listopada 2014 r., zeznania świadków T. Z. oraz Z. H., zeznania wnioskodawcy A. S..

Sąd dokonał powyższych ustaleń faktycznych na podstawie wskazanych dowodów.

Sąd dał wiarę dowodom z dokumentów, albowiem zostały one sporządzone przez powołane do tego osoby, w zakresie przyznanych im kompetencji i w przepisanej formie, a ich autentyczność i treść nie budziły wątpliwości Sądu.

Sąd Okręgowy dał wiarę zeznaniom świadków T. Z. i Z. H. w zakresie wskazanych przez nich okoliczności dotyczących pracy wnioskodawcy w gospodarstwie rolnym rodziców oraz zakresu jego obowiązków. Zeznania tych świadków są jasne, logiczne i wzajemnie się uzupełniają. Sąd nie znalazł żadnych okoliczności, które przemawiałyby przeciwko

przyznaniu im waloru wiarygodności, ponadto znajdują potwierdzenie w dokumentacji zalegającej w aktach sprawy. W powyższym kontekście, walor wiarygodności należało także przyznać zeznaniom wnioskodawcy A. S..

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie należy uznać za zasadne.

W niniejszej sprawie podstawową kwestią wymagającą przesądzenia była zasadność odmowy uwzględnienia przez ZUS pracy wnioskodawcy w gospodarstwie rolnym rodziców w okresie od 14 marca 1973 r. do 5 listopada 1975 r., który Zakład uznał za niewystarczająco udowodniony

Zgodnie z art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w brzmieniu obowiązującym na dzień wydania decyzji przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku określonego w art. 32 ustawy emerytalnej, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy, tj. na dzień 1 stycznia 1999 r. osiągnęli oni okres zatrudnienia w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze wymagany według przepisów dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat (dla mężczyzn), mają 25 lat okresu składkowego i nieskładkowego oraz nie przystąpili do Otwartego Funduszu Emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Warunkiem niezbędnym do uzyskania na podstawie przepisów powołanego rozporządzenia emerytury przez pracownika, który wykonywał pracę w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, jest spełnienie łącznie następujących przesłanek z § 3 i § 4 ust. 1 w/w rozporządzenia, tj. dla mężczyzn osiągnięcie wieku 60 lat, posiadanie okresu zatrudnienia w wysokości 25 lat, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczonymi do okresów zatrudnienia oraz legitymuje się 15 – letnim okresem zatrudnienia w warunkach szczególnych.

Sąd czyniąc ustalenia w sprawie, uwzględniając wnioski strony odwołującej się, przeprowadził postępowanie dowodowe na okoliczność wykonywania przez A. S. pracy w gospodarstwie rolnym rodziców, po ukończeniu przez niego 16 roku życia. Nadmienić przy tym należy, iż zgodnie z przepisem art. 10 ust.1 pkt 3 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również przypadające przed dniem 1 stycznia 1983r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia i traktuje się je, z zastrzeżeniem art. 56 ustawy emerytalnej jak okresy składkowe, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7 ustawy emerytalnej, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

Przepis art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy emerytalnej nie wyznacza warunków, od których wystąpienia uzależnia się uznanie okresu pracy w gospodarstwie rolnym, jako okresu składkowego (uzupełniającego). Jednakże w licznych orzecznictwie, ukształtował się pogląd, że o uwzględnieniu, przy ustalaniu prawa do świadczeń emerytalno – rentowych okresów pracy w gospodarstwie rolnym sprzed objęcia rolników obowiązkiem opłacania składki na rolnicze ubezpieczenie społeczne domowników (tj. przed 1.01.1983r.), przesądza wystąpienie dwóch okoliczności, a mianowicie: wykonywanie czynności rolniczych powinno odbywać się zgodnie z warunkami określonymi w definicji legalnej domownika z art. 6 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz czynności te muszą być wykonywane w wymiarze nie niższym niż połowa ustawowego czasu pracy tj. minimum 4 godziny dziennie (por. wyrok SA w Rzeszowie z dnia 03.07.2014r., sygn. akt: III AUa 184/14). Przesłanką zaliczenia do okresów składkowych okresu pracy w gospodarstwie rolnym jest znaczący dla funkcjonowania tego gospodarstwa wymiar czasu pracy, za który uważa się wymiar co najmniej połowy pełnego wymiaru czasu pracy (patrz: wyrok Sądu Najwyższego z 6.06.2013r., sygn. akt: II UK 368/12).

Odnosząc się zatem do przesłanek warunkujących uznanie pracy w gospodarstwie rolnym za uzupełniający okres składkowy należy wskazać, iż ustalenia faktyczne w niniejszej sprawie pozwalają na przyjęcie stanowiska, że w okresie od 14 marca 1973 r. do 5 listopada 1975 r. (2 lata 7 miesięcy i 22 dni) wnioskodawca świadczył pracę w gospodarstwie rolnym rodziców położonym w N.. Praca ta miała znaczący wymiar dla funkcjonowania tego gospodarstwa, a czas

wykonywanej pracy przekraczał dziennie 4 godziny. Zakres obowiązków, który nakreślił wnioskodawca oraz zeznający w sprawie świadkowie, bezsprzecznie uprawnia do zajęcia stanowiska, że A. S. rzeczywiście świadczył pracę w gospodarstwie rolnym rodziców, w wymiarze większym niż 4 godziny dziennie, a więc spełnił warunki uprawniające do zaliczenia tego okresu do okresów składkowych w rozumieniu art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy emerytalnej. Cały zatem okres pracy wnioskodawcy w gospodarstwie rolnym rodziców od 14 marca 1973 r. do 5 listopada 1975 r. tj. 2 lata 7 miesięcy i 22 dni powinien zostać uznany za okres składkowy (uzupełniający).

Wobec powyższego suma okresów w sprawie niespornych - ostatecznie przez organ rentowy ustalonych w wymiarze 23 lat 1 miesiąca i 14 dni okresów składkowych i nieskładkowych oraz uznanego przez Sąd okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od 14 marca 1973 r. do 5 listopada 1975 r. tj. 2 lata 7 miesięcy i 22 dni jest wystarczająca do ustalenia dla wnioskodawcy wymaganego przepisami ustawy emerytalnej 25 letniego okresu stażu ogólnego ubezpieczeniowego.

Poczynione przez Sąd ustalenia bezsprzecznie zatem pozwalają na przyjęcie, że w dacie wejścia w życie ustawy, tj. na dzień 1 stycznia 1999 r. wnioskodawca spełniał wymóg stażu zatrudnienia w szczególnych warunkach i ogólnego stażu ubezpieczeniowego. Należy też zauważyć, iż wnioskodawca spełnił wszystkie warunki do uzyskania prawa do emerytury od dnia ukończenia 60 roku życia.

Sąd Okręgowy pragnie również wskazać, że do zasad przyznawania i wypłacania świadczeń emerytalno-rentowych zastosowanie ma art. 118 ust. 1 ustawy emerytalnej, zgodnie, z którym, organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w terminie 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, przy czym w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego, za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego (ust. 1a). W niniejszej sprawie, jak wynika z poczynionych ustaleń faktycznych, niezbędnym dla wyjaśnienia okoliczności spornych w sprawie było przeprowadzenie dowodu z przesłuchania świadków i samego wnioskodawcy i dopiero tak zgromadzony materiał dowodowy pozwolił na wydanie rozstrzygnięcia, co powoduje, iż nie można uznać, iż organ rentowy ponosi odpowiedzialność za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Skutkiem powyższego Sąd uwzględnił odwołanie i stosownie do treści art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w J., przyznając wnioskodawcy prawo do emerytury poczynając od dnia 15 marca 2017 r.

Orzeczenie o kosztach w punkcie II sentencji wyroku, znajduje postawę w art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. zgodnie, z którymi strona przegrywająca sprawę zobowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). W przedmiotowej sprawie kosztami poniesionymi przez A. S. były koszty wynagrodzenia reprezentującego go w sprawie profesjonalnego pełnomocnika ustalone na podstawie § 9 ust 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r. poz. 1804).